

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 9, 2021 | 30.09.2021 p.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.9.1](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.9.1)

УДК 330.341.2:338.242.2

І. А. Гнатенко,
д. е. н., доцент, доцент кафедри підприємництва та бізнесу,
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0002-0254-2466

Л. В. Сухомлин,
к. т. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського,
м. Кременчук, Україна
ORCID ID: 0000-0001-9511-5932

І. Г. Бачкір,
к. е. н., асистент кафедри менеджменту,
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського,
м. Кременчук, Україна
ORCID ID: 0000-0001-5411-3770

О. С. Парохненко,
старший викладач кафедри менеджменту,
Національний транспортний університет, м. Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0002-4369-4327

МОДЕЛЮВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ УПРАВЛІННЯ ІНФРАСТРУКТУРОЮ ПІДПРИЄМНИЦТВА З УРАХУВАННЯМ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ПЕРЕВАГ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ

I. Hnatenko
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Entrepreneurship and Business, Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine,
Kyiv

L. Sukhomlyn
PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Management, Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, Ukraine, Kremenchuk

I. Bachkir
PhD in Economics, Assistant of the Department of Management, Kremenchuk Mykhailo
Ostrohradskyi National University, Ukraine, Kremenchuk

O. Parohnenko
Senior Lecturer of the Department of Management, National Transport University, Ukraine, Kyiv

**MODELING THE PRIORITIES OF BUSINESS INFRASTRUCTURE MANAGEMENT
TAKING INTO ACCOUNT THE LABOR MARKET IN THE CONTEXT OF CHANGING
CONSUMER PREFERENCES AND DIGITALIZATION**

В статті розглянуто моделювання пріоритетів управління інфраструктурою підприємництва з урахуванням ринку праці в умовах зміни споживчих переваг та цифровізації. Доведено, що для реалізації методології формування державних пріоритетів неінноваційного розвитку підприємництва необхідною є наявність мережі інноваційної інфраструктури, раціонально імplementованої в інституціональну матрицю, елементи якої будуть забезпечувати її стійкість та адаптивність відповідно турбулентності зовнішнього середовища. Визначено, що це дозволить усунути комунікаційні розриви між інститутами матриці, підвищити доступність підприємців до технологічних, управлінських, інформаційних, інвестиційних, трудових та інших ресурсів – інакше кажучи, ресурсів підприємницької діяльності, без яких неможливим є процес відтворення у національній економіці. Низька готовність вітчизняної інституціональної матриці забезпечувати дифузю інновацій засобами наявних інфраструктурних елементів провокує інертний розвиток підприємництва. Систематизовано дані елементи.

The article considers modeling of business infrastructure management priorities taking into account the labor market in the conditions of changing consumer preferences and digitalization. It is substantiated that the implementation of the methodology of formation of state priorities of neo-innovative development of entrepreneurship depends on the efficiency of the existing infrastructural elements in the national economy. That is why the development and stable functioning of infrastructure is one of the most important systemic factors of sustainable economic growth, the formation of competitive advantages of the state, ensuring national security. In addition, it is important in the effective formation of state priorities for business development under the scenario "New Innovation Course" is to provide its staff with a high level of qualifications and experience capable of developing and implementing the proposed scenario. It is proved that for the implementation of the methodology of formation of state priorities of neo-innovative development of entrepreneurship it is necessary to have a network of innovation infrastructure, rationally implemented in the institutional matrix, the elements of which will ensure its stability and adaptability to environmental turbulence. It is determined that this will eliminate communication gaps between the institutions of the matrix, increase the availability of entrepreneurs to technological, managerial, informational, investment, labor and other resources - in other words, business resources, without which the process of reproduction in the national economy is impossible. The low readiness of the domestic institutional matrix to ensure the diffusion of innovations by means of existing infrastructural elements provokes the inert development of entrepreneurship. These elements are systematized, namely: low ability of industrial enterprises to implement innovative activities due to lack of support from the state; production by domestic enterprises of low quality products, which in any way, including using unscrupulous "parasitic" marketing policy, they try to distribute in the consumer market; low interest of industrial enterprises in retaining narrowly qualified workers with specific knowledge and engineering skills, which leads to staff turnover and demotivates workers to realize their innovative talents.

Ключові слова: моделювання; пріоритети; управління інфраструктурою підприємництва; ринок праці; зміна споживчих переваг; цифровізація.

Keywords: modeling; priorities; business infrastructure management; labor market; changing consumer preferences; digitization.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Реалізація методології формування державних пріоритетів неінноваційного розвитку підприємництва залежить від ефективності діючих інфраструктурних елементів в національній економіці. Саме тому, розвиток і стабільне функціонування інфраструктури є одним із найважливіших системних чинників сталого економічного зростання, формування конкурентних переваг держави, забезпечення національної безпеки. Окрім того, важливе значення в ефективному формуванні державних пріоритетів розвитку підприємництва за сценарієм «Новий інноваційний курс» має забезпечення його персоналом з

високим рівнем кваліфікації та досвіду, здатних до розробки та реалізації запропонованого сценарію. Існує необхідність формування критичної маси підприємців, здатних креативно мислити та стимулювати формування економіки інноваційного типу. Постачальником такого персоналу для державного та приватного секторів підприємництва – є ринок праці, гармонійне функціонування якого повинне забезпечувати реалізацію запропонованої методології. Ринок праці – є окремим інфраструктурним елементом підприємництва, у зв'язку з цим особливої актуальності набуває визначення державних пріоритетів розвитку підприємництва з урахуванням особливостей національного ринку праці та одночасного формування інших елементів інноваційної інфраструктури відповідно потреб бізнесу. Зазначені факти обумовлюють актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Дослідженню функціонування інфраструктури підприємництва, спрямованої на його ресурсну підтримку, присвячено праці багатьох вчених, серед яких: О. Амоша, С. Архієреєв, Л. Ганущак-Єфименко, О. Гармашова, І. Дерід, О. Захаркіна, Х. Зингер, Р. Йохимсен, О. Кузьмін, В. Новицький, П. Розенштейн-Родан, О. Семенюк, В. Трибушна, П. Цибульов, Т. Шотік, В. Щукін, М. Якубовський, А. Яковлева, О. Яшкіна та інші [1-2, 9]. Віддаючи належне наданим науковим здобуткам цих вчених, слід зазначити про недостатнє обґрунтування підходів до формування такої інфраструктури підприємництва, де буде принципово новим вид людського ресурсу, здатного до реалізації сценарію «Новий інноваційний курс».

Грунтовно особливості функціонування ринку праці як основного інфраструктурного елементу підприємництва, його специфічні характеристики, аналіз сучасного розвитку, а також специфіку впливу на стимулювання інноваційної діяльності відображені у чисельних працях [3, 4, 8, 10].

В процесі визначення державних пріоритетів розвитку підприємництва за сценарієм «Новий інноваційний курс», забезпечення найліпших умов для розвитку інноваційної інфраструктури, у тому числі на ринку праці, є невідкладним заходом державної політики [5-7]. Складність реалізації зазначеного заходу полягає у формуванні насамперед таких інфраструктурних елементів, які б сприяли накопиченню критичної маси людського ресурсу, здатного творчо мислити і знаходити нестандартні рішення щодо реалізації своїх новаторських здібностей за умов швидкозмінного зовнішнього середовища, а також формування державних заходів з реалізації сценарію «Новий інноваційний курс».

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідити моделювання пріоритетів управління інфраструктурою підприємництва з урахуванням ринку праці в умовах зміни споживчих переваг та цифровізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Головною передумовою удосконалення інфраструктурних елементів є формування установ, які будуть постачальниками необхідних для забезпечення розвитку підприємництва кадрами з відповідною кваліфікацією. Це вимагає створення законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади комплексу заходів в області працевлаштування, навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації трудових ресурсів.

Пріоритетним заходом державного регулювання на шляху досягнення поставленої мети повинне стати забезпечення таких взаємовигідних партнерських відносин між підприємцями, державною та інфраструктурними елементами, які будуть сприяти балансу попиту та пропозиції на ринку праці, узгодженості дій держави з підприємцями і широкого залучення невикористаного потенціалу або резерву ринку праці в підприємстві. Існує потреба у формуванні інноваційної інфраструктури регулювання зайнятості населення, яка б сприяла накопиченню необхідного кадрового потенціалу для підприємництва.

Найголовнішими перешкодами у сфері кадрового забезпечення, що загрожують інноваційному розвитку підприємництва та вказують на недосконалість ринку праці є:

відсутність науково-методологічної основи формування підприємницько-орієнтованої інноваційної системи на ринку праці;

низька системність у запроваджених державних заходах щодо реалізації підприємницького потенціалу на ринку праці;

відсутність державної стратегії управління підприємництвом на ринку праці;

низька ефективність системних пріоритетів функціонування науково-технологічної сфери (пріоритети інноваційного підприємницького розвитку визначено формально «на папері», механізми їх реалізації на ринку праці детально не відпрацьовано);

недостатня готовність апарату державного управління (кадрового складу) до предметної діяльності, спрямованої на інноваційний розвиток підприємництва за несприятливих зовнішніх умов;

слабка координованість у діях суб'єктів підприємництва на ринку праці;

низька фінансова забезпеченість грошовими ресурсами для підвищення кваліфікації підприємців, які втілюють наукові дослідження та реалізацію інноваційних проектів.

Таким чином, в процесі реалізації сценарію «Новий інноваційний курс» слід враховувати, що проблематика ефективного розвитку підприємництва, ринку праці, зайнятості та безробіття тісно переплетені. Вплив підприємництва на зайнятість полягає в тому, що відповідно до своїх соціально-економічних властивостей воно визначає кількісні та якісні характеристики ринку праці. Саме на підприємствах як з традиційним, так і інноваційним видом діяльності, відбувається створення нових робочих місць, що сприяє зниженню безробіття та стимулює інтенсивність руху робочої сили між підприємствами різних форм власності.

Зазначені зрушення призводять до необхідної конкуренції за працівників та між працівниками, що сприяє збереженню трудового потенціалу працівників, стимулює накопичення людського капіталу. Ці аспекти дозволяють нам говорити про стабілізаційну функцію підприємництва на ринку праці, яка може реалізовуватися:

по-перше, в силу специфіки створюваних робочих місць (залучення розумової, а не фізичної праці) можливим є більш широке використання та охоплення працею молоді, жінок та інвалідів, що призведе до скорочення безробіття серед цих верств населення;

по-друге, створення робочих місць в секторі підприємництва безперечно чинить позитивний вплив на дію закону попиту і пропозиції на ринку праці окремих регіонів України, де існує необхідність у розвитку інноваційного підприємництва специфічного спрямування (військового, авіаційного, космічного тощо);

по-третє, створення додаткових робочих місць на підприємствах призводить до зростання числа вакансій в службах зайнятості та приватних кадрових агенціях, що забезпечить мобільність робочої сили та зменшить напруження на ринку праці;

по-четверте, наявність великої кількості вакансій у секторах національної економіки на базі різноманітних форм власності підприємств формує нові риси професійної мобільності робочої сили, що в свою чергу, призведе до скорочення застійних форм безробіття;

по-п'яте, гнучкість (наприклад: робочого часу або способів використання робочої сили), яка притаманна підприємству амортизує і пом'якшує різкі коливання на національному ринку праці, які виникають у зв'язку з закриттям підприємств або скороченням чисельності персоналу.

Як реальний приклад, можна навести досвід державного регулювання у провідних державах, які на практиці довели необхідність наявності в будь-якій національній економіці висококонкурентного інноваційно-спрямованого підприємницького сектору, який може розвиватися за умов удосконалення ринку праці.

Однією з цілей впровадження стратегії «Новий інноваційний курс» – це забезпечення щільних комунікацій між науково-інтелектуальною та виробничою сферами, забезпечення автоматичного прогресивного обміну між ними без жодних збоїв у комунікаційних ланцюгах.

Для виконання зазначеної цілі в системі національної економіки необхідно сформувати, насамперед, якісний трудовий резерв, який відповідатиме основним вимогам – компетентності, адаптивності, стресостійкості, цілеспрямованості і працездатності. При цьому, формування такого резерву не можливе без стабільно працюючого національного ринку праці, для якого наявність інфраструктурних елементів є однією з найголовніших умов гармонійного функціонування, як і в цілому для підприємницького сектору.

В умовах реалізації запропонованої стратегії в національній економіці важливе значення має створення такої інфраструктури, яка б функціонуючи виступала комунікативним ланцюгом між наукою, виробництвом, державою, бізнесом на всіх етапах інноваційного процесу, а також забезпечувала матеріально-технічними, фінансовими, кадровими, інформаційними і іншими видами ресурсів органи державної влади і підприємства.

Ефективне функціонування інфраструктури підприємництва передбачає усунення комунікаційних розривів, які склалися в інституціональній матриці, між формальними та неформальними інститутами, державою, науковцями та споживачами, шляхом забезпечення усіх стейкхолдерів національної економіки необхідними ресурсами та інформацією. Удосконалити наявну інфраструктуру можливо лише за активного її регулювання, стимулювання та захисту усіма гілками державної влади на національному та регіональних рівнях.

Підприємство забезпечує зайнятість економічно-активного населення, найбільш ефективно та швидко переносить досвід, знання, раніше накопичені у науці, в тому числі й у різні галузі та сектори економіки, стимулюючи тим самим технологічні та технічні перетворення або зрушення, що обумовлюють розвиток інтелектуальної власності.

Слід зазначити, що питанню визначення сутності інфраструктури підприємництва та її складових присвячено праці багатьох вчених, але при цьому в них відсутнє єдине бачення змісту цього поняття. Основні підходи до трактування інфраструктури зводяться до того, що її розглядають як комплекс або сукупність: галузей, підприємств, об'єктів, видів діяльності або умов. Так, П. Розенштейн-Родан відносить до складу інфраструктури бюджетоутворюючі галузі економіки (машинобудування, хімічну та легку промисловість, телекомунікації, водопостачання та зв'язок), розвиток яких забезпечує швидкі інвестиційні надходження до бюджету та стимулює розвиток малого підприємництва [3].

Х. Зінгер вважає, що до інфраструктури відносяться допоміжні організації, установи та підприємства, що сприяють роботі бізнесу, при цьому стимулювання розвитку інфраструктури державою призведе до зростання валового внутрішнього продукту, підвищить макроекономічні показники економіки, тим самим забезпечить ефективний розвиток ринку праці, промисловості та сфери послуг [3]. На думку Р. Іохімсена, інфраструктура – це комплекс інституційних, матеріальних, невиробничих умов, що знаходяться у зовнішньому середовищі підприємства, якими підприємець користується на власний розсуд. При цьому ступінь ефективності використання таких умов, визначається виключно талантом і управлінськими вміннями підприємця [3].

Схожий погляд на трактування інфраструктури розподіляє В. Трибушна, яка визначає її як сукупність системних елементів, що обслуговують всі сфери державного і підприємницького секторів, при цьому такі елементи у високому ступені сприяють реалізації інноваційної діяльності всередині держави. До функцій такої інфраструктури автор відносить: консалтингову допомогу бізнесу в розробці інноваційних проектів, програм та новаторських заходів; забезпечення логістичної підтримки інноваційних процесів; надання господарюючим

суб'єктам необхідних фінансових, трудових, технічних ресурсів при розробці, освоєнні і комерціалізації принципово нових видів продуктів, послуг або технологій [6].

С. Архієреєв дає визначення інноваційної інфраструктури як підсистемного технополюсного елементу загальної національної інноваційної системи певного рівня (державного або місцевого). Така інфраструктура складається з широкого комплексу централізовано-організованих впорядкованих елементів з високим ступенем адаптації до умов навколишнього середовища та які утворюють надійний каркас інноваційного розвитку суспільства [7].

О. Кузьмін та Т. Шотік розподіляють структури, які відносяться до інноваційної інфраструктури, на державні та приватні установи, організації чи підприємства. Такі структури є обов'язковою умовою забезпечення розвитку і підтримки підприємництва на усіх стадіях інноваційного процесу. Ці науковці відносять до інноваційної інфраструктури: виробничо-технологічні структури (бізнес-інкубатори, технопарки, інвестиційно-технологічні центри, лізингові установи та ін.); структури інформаційного забезпечення (центри оцінювання результативності діяльності підприємництва, консалтингові мережі, установи з перенавчання та підвищення кваліфікації кадрів для сфери НДДКР); структури інвестиційної підтримки бізнесу (державні та приватні банківські установи, кредитні спілки, фінансово-промислові групи, венчурні установи); структури з захисту інтелектуальної власності, проведення патентування, ліцензування, експертизи, сертифікації, стандартизації, акредитації підприємницької діяльності [9].

Вивчення державних пріоритетів розвитку інноваційної інфраструктури, а також особливостей її організації та підтримки є досить актуальними напрямками досліджень, що проводять науковці у різних країнах світу. Так, Х. Вулі акцентує увагу на важливості державної підтримки інфраструктури, яка забезпечує підприємницьку діяльність у сфері нанотехнологій, що є найважливішою для формування економіки інноваційного типу. Вчений демонструє, яким чином елементи інфраструктури утворюються під державним впливом, конфігуруються з іншими елементами та відмирають. Особливе значення за державної підтримки такої інфраструктури – це тісна співпраця органів державної влади та представників приватного бізнесу у напрямку обговорення політики перспективного розвитку нанотехнологій та визначення стратегій їх кадрової підтримки з урахуванням наявних орієнтирів соціально-економічного розвитку держави [2].

У статті Д. Гуо відображено значення ефективно визначених державних пріоритетів для стимулювання інфраструктури та інноваційної діяльності підприємництва в цілому на прикладі державної підтримки Інноваційного фонду для малих і середніх фірм (заснованого на технологіях «Innofund»), що є однією із масштабних державних програм підтримки діяльності у сфері науково-дослідних розробок у Китаї [7].

К. Щигельський аналізує вплив різних видів державного фінансування на інноваційну поведінку підприємств у сфері інноваційної діяльності. Автором розглянуто вплив наданих державних грантів на результативність інноваційної діяльності підприємств Туреччини та Польщі та доведено позитивний ефект державної допомоги для інноваційного підприємництва в зазначених країнах [3].

Прибічниця неінституціональної школи Л. Гамідуллаєва, досліджувала концепції формування інноваційної екосистеми та теорії забезпечення партнерського посередництва в інноваційній економіці. Вчена відокремила найефективніші види і основні механізми ефективного інноваційного посередництва, спрямованого на створення інноваційної інфраструктури, яка забезпечить стабільне функціонування підприємництва [1].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, для реалізації методології формування державних пріоритетів неінноваційного розвитку підприємництва необхідною є наявність мережі інноваційної інфраструктури, раціонально імплементованої в інституціональну матрицю, елементи якої будуть забезпечувати її стійкість та адаптивність відповідно турбулентності зовнішнього середовища. Це дозволить усунути комунікаційні розриви між інститутами матриці, підвищити доступність підприємців до технологічних, управлінських, інформаційних, інвестиційних, трудових та інших ресурсів – інакше кажучи, ресурсів підприємницької діяльності, без яких неможливим є процес відтворення у національній економіці.

Низька готовність вітчизняної інституціональної матриці забезпечувати дифузію інновацій засобами наявних інфраструктурних елементів провокує інертний розвиток підприємництва, а саме:

низьку здатність промислових підприємств реалізовувати інноваційну діяльність внаслідок відсутності підтримки з боку держави;

випуск вітчизняними підприємствами продукції низької якості, яку у будь-який спосіб, у тому числі використовуючи недобросовісну «паразитичну» маркетингову політику, вони намагаються розповсюджувати на ринку споживачів;

низька зацікавленість промислових підприємств у збереженні вузько кваліфікованих працівників зі специфічними знаннями та інженерними вміннями, що призводить до плинності персоналу та демотивує працівників реалізовувати свої інноваційні таланти;

пріоритетність стратегії розвитку, заснованої на екстенсивному підвищенні прибутковості при збереженні застарілої матеріально-технічної бази, тимчасового збільшення чисельності персоналу та тривалості робочого часу, що у кінцевому рахунку призводить до їх вивільнення і повного вичерпання технічного ресурсу підприємства, який необхідний для подальшої реалізації виробництва.

Список літератури.

1. Воронько-Невіднича Т. В., Лещин Д. І., Василенко М. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах нестабільного ринкового середовища. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 15. С. 23-27.
2. Гнатенко І. Методологічні аспекти розвитку інноваційного підприємництва: теорія та практика : монографія. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2019. 253 с.
3. Гнатенко І. А. Визначення інновацій як інструментарію національного підприємництва. *Науковий вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Економіка»*. 2018. Т. 23. Вип. 5 (70). С. 38-42.
4. Гнатенко І. Вплив національного інноваційного підприємництва на сталий розвиток ринку праці. *Вісник Херсонського державного університету*. 2018. № 32. С. 69–72.
5. Гнатенко І.А. Методологічні основи інституціонального аналізу національної системи інноваційного підприємництва. *Науковий журнал «Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії»*. 2018. № 6 (18). С. 70-74.
6. Скворинська О. І., Попова Ю. М. Стандартизація як фактор підвищення якості та ефективності української логістики. *Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. Серія «Економіка»*. 2017. № 4 (77). С. 145-152.
7. Brockova K., Rossokha V., Chaban V., Zos-Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro-industrial production. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2021. Vol. 43. No. 1. P. 129-135.
8. Hutorov A. O., Hutorova O. O., Lupenko Yu. O., Yermolenko O. A., Voronko-Nevidnycha T. V. Modeling of the Cycle of Reproduction Process in the Agrarian Sector of Economy (Ukraine). *Revista Espacios*. 2019. Vol. 40. No. 7. P. 19.
9. Rakhmetulina Z., Pokataieva O., Trokhymets O., Hnatenko I., Rubezhanska V. Optimization of the structure of an innovative cluster on a competitive basis in a free market. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2020. Vol. 4. No.35. P. 238-247.
10. Zos-Kior M., Hnatenko I., Isai O., Shtuler I., Samborskyi O., Rubezhanska V. Management of Efficiency of the Energy and Resource Saving Innovative Projects at the Processing Enterprises. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2020. Vol.42. No.4. P. 504-515.

References.

1. Voronko-Nevidnycha, T.V., Leshchyn, D.I. and Vasylenko, M.V. (2018), “Management of enterprise competitiveness in an unstable market environment”, *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 15, pp. 23-27.
2. Hnatenko, I. (2019). “Methodological aspects of innovative entrepreneurship development: theory and practice” : monograph. Kharkiv: “New Course”. 253 с.
3. Hnatenko, I. (2018), “Definition of innovations as tools of national entrepreneurship”, *Naukovyy visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu imeni I. I. Mechnykova. Seriya “Ekonomika”*, vol. 23, 5 (70), pp. 38-42.
4. Hnatenko, I. (2018), “The Impact of National Innovative Entrepreneurship on Sustainable Development of the Labor Market”, *Visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu-Bulletin of the Kherson State University*, vol. 32, pp. 69-72.
5. Hnatenko, I. (2018), “Methodological bases of institutional analysis of the national system of innovative entrepreneurship”, *Ekonomichnyj visnyk Zaporiz'koi derzhavnoi inzhenernoi akademiji-Economic Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, vol. 6(18), pp. 70-74.
6. Skovorynska, O.I. and Popova, Y.M. (2017), “Standardization as a factor in improving the quality and efficiency of Ukrainian logistics”, *Menedzher. Visnyk Donets'koho derzhavnoho universytetu upravlinnya. Seriya «Ekonomika»*, vol. 4 (77), pp. 145-152.
7. Brockova, K., Rossokha, V., Chaban, V., Zos-Kior, M., Hnatenko, I. and Rubezhanska, V. (2021), “Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro-industrial production”, *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 43.1, pp. 129-135.
8. Hutorov, A. O., Hutorova, O O., Lupenko, Yu. O., Yermolenko, O. A. and Voronko-Nevidnycha, T. V. (2019), “Modeling of the Cycle of Reproduction Process in the Agrarian Sector of Economy (Ukraine)”, *Revista Espacios*, vol. 40.7, pp. 19.
9. Rakhmetulina, Z., Pokataieva, O., Trokhymets, O., Hnatenko, I. and Rubezhanska, V. (2020), “Optimization of the structure of an innovative cluster on a competitive basis in a free market”, *Financial and credit activities: problems of theory and practice*, vol. 4.35, pp. 238-247.
10. Zos-Kior, M., Hnatenko, I., Isai, O., Shtuler, I., Samborskyi, O. and Rubezhanska, V. (2020). “Management of Efficiency of the Energy and Resource Saving Innovative Projects at the Processing Enterprises”, *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 42.4, pp. 504-515.